

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen Vantaan kaupungin toimintatapana - Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valtuustokaudelle 2017-2020

VD/7835/00.01.02.00/2015

KN/JN/MT/NJ

Tasa-arvolain (laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, 609/1986) osittaisuudistus astui voimaan 1.1.2015. Tasa-arvolaki asettaa kunnille toimitiloihin, koulutukseen ja opetukseen sekä henkilöstöpolitiikkaan liittyviä velvoitteita. Oman toiminnan syrjimättömyyden lisäksi tasa-arvolain 4 § vaatii miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistämistä kaikessa toiminnassa:

Viranomaisien tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Erityisesti tulee muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista. Naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistäminen tulee ottaa huomioon 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla palvelujen saatavuudessa ja tarjonnassa.

Lakiuudistuksen myötä tarkoituksena on lisäksi estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä (7 §) ja oppilaitosten lisäksi nyt myös jokaisen peruskoulun tulee laatia oma tasa-arvosuunnitelma (5 a §).

Samaan aikaan tuli voimaan **yhdenvertaisuuslain** (1325/2014) kokonaisuudistus. Tämän lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa (1 §). Vaatimus yhdenvertaisuuden edistämisestä (5 §) koskee kuntia viranomaisina ja palvelujen tarjoajina, koulutuksen järjestäjinä ja työnantajina. Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella (8 §).

Näiden lakien soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ainoastaan yksityis- ja perhe-elämän piiriin kohdistuva toiminta ja uskonnonharjoitus. Lait edellyttävät viranomaisilta suunnitelmallista toimintaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Vantaan kaupungin kaupunkitasoinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on vuodelta 2006. Edellä kerrottuja lakiuudistuksia odotellessa sitä on täydennetty kahdesti kaupunginhallituksen antamalla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön linjauksilla valtuustokausille 2009-2012 ja 2013-2016. Näiden linjausten mukaisesti lakiuudistusten voimaantulo vuoden 2015 alusta käynnisti kaupunkitasoisen suunnitelman uudistustyön. Kaupungin johtosääntöjen mukaan päätöksentekoon ja palveluihin kohdistuvasta *toiminnallisesta* tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä koko kaupungin tasolla vastaavat kaupunginhallituksen yleisjaosto sekä asukaspalvelujen toimiala, jolla työstä vastaa käytännössä apulaiskaupunginjohtajan hallinto. Yleisjaosto sekä kaupungin johtoryhmä ovat seuranneet kaupunkitasoisen suunnitelman valmistelutyötä. Työn alkuvaiheeseen syksystä 2015 alkuvuoteen 2016 kuului arvioivaa työskentelyä luottamushenkilöiden (kaupunginvaltuusto, nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta ja paikallisromanityöryhmä) sekä toimialojen johtoryhmien valitsemien viranhaltijoiden kanssa erilaisin tapaamisoin. Suunnitelman luonnos valmistui syyskuussa ja se on sen jälkeen ollut asiantuntija-arvioinnin kohteena 21.9.2016 sekä lausuntokierroksella lautakunnissa sekä sosiaali- ja potilasasiamiehellä lokakuussa.

Työ Vantaan kaupungin henkilöstön keskinäisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi on työnantajan (henkilöstökeskus) ja henkilöstön edustajien välistä yhteistoimintaa. Tämä *henkilöstöpoliittinen* tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on liitetty Vantaalla osaksi henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa ja henkilöstökertomusta. Henkilöstökeskus valmisteli yhdessä henkilöstön edustajien kanssa

Työkirjan osaksi kuvauksen henkilöstöpoliittisesta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelusta Vantaalla.

Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on näiden toimenpiteiden myötä valmis kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi. Suunnitelma on nimeltään Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen Vantaan kaupungin toimintatapana. Jo suunnitelman nimi on viesti siitä, että sukupuolten tasa-arvo ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus eivät toteudu itsestään, vaan niitä pitää edistää toiminnalla, josta pitää tulla kaikkien kaupungin toimijoiden tapa toimia. Tämän toteutumiseksi valtuustokauden 2017–2020 suunnitelma koostuu kolmesta osasta:

- 1) Työkirja; tämä suunnitelman osa 1 on laaja johdatus siihen, mitä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien tarkoittama syrjimättömyys ja edistäminen tarkoittavat nykypäivänä ja varsinkin kuntatyön saralla. Työkirja sisältää mm. pohdintaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden yhteyksistä Vantaan kaupungin arvoihin, lakien ja henkilöön liittyvien syrjimättömyysperusteiden avauksen, pohdintatehtäviä, arviointia Vantaalla jo tehdystä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä, tarkistuskysymyksiä integrointia varten, ohjeita luottamushenkilöille sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sanaston. Työkirjan avulla kaupungin toimijat voivat vahvistaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön valmiuksiaan yksin tai yhdessä esimerkiksi henkilöstökoulutuksissa.
- 2) Vantaan kaupungin toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2017–2020; tämä osa 2 on *toiminnallinen* suunnitelma, joka ohjaa Vantaan kaupunkia päätöksenteon ja palvelujen syrjimättömyyden sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen työssä tulevalle valtuustokaudella. Suunnitelma sisältää kolmenlaisia kärkiä. Säilyttävän toiminnan kärjillä varmistetaan Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä jo saavutetun tason säilyminen. Vahvistavan toiminnan kärjet puolestaan parantavat toimintaa, jota on jo saatu aikaan. Näiden lisäksi tarvitaan myös uusien avausten kärkiä, jotka liittyvät sekä lakien uusiin vaatimuksiin että tulevan toimintaympäristön ennakointiin. Toiminnallinen suunnitelma edellyttää jokaiselta toimialalta oman jalkauttamissuunnitelman tekemistä.
- 3) Vantaan kaupunki tasa-arvoisena ja yhdenvertaisena työpaikkana; tämä on kuvaus siitä, miten henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu toimii Vantaan kaupungilla. Tämä suunnitelman osa 3 on jo hyväksytty työnantajan ja työntekijöiden edustajien yhteistoiminnassa, joten se esitetään kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Suunnitelmakokonaisuus on tarkoitus laittaa kuntalaisten ja kaupungin kumppanien saataville www.vantaa.fi -osoitteeseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussivuille, jossa sitä myös pidettäisiin yllä esimerkiksi laki- ja organisaatiomuutosten jälkeen asianmukaisin muutosmerkinnöin. Lisäksi suunnitelmakokonaisuus pyritään sijoittamaan työntekijöiden intranettiin (Avain) sekä luottamushenkilöiden extranettiin.

Kaupunginhallitus 14.11.2016 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen Vantaan kaupungin toimintatapana – Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valtuustokaudelle 2017–2020 -nimisen kaupunkitasoisen suunnitelman osa 1 (Työkirja tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta) ja osa 2 (Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma),
- b) merkitä tiedoksi Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen Vantaan kaupungin toimintatapana – Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valtuustokaudelle 2017–2020 -nimisen kaupunkitasoisen suunnitelman osa 3 (Vantaan kaupunki tasa-arvoisena ja yhdenvertaisena työpaikkana – henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu Vantaan kaupungilla) ja
- c) lähettää koko suunnitelmakokonaisuus (osat 1, 2 ja 3) tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 12.12.2016 § 7

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen Vantaan kaupungin toimintatapana - Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valtuustokaudelle 2017-2020 -niminen kaupunkitasoinen suunnitelmakokonaisuus (osat 1, 2 ja 3).

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valtuustokaudelle 2017-2020

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginjohtaja Kari Nenonen; asukaspalvelujen apulaiskaupunginjohtaja Jaakko Niinistö;
asukaspalvelujen toimialan suunnittelija Meija Tuominen, puh. 09 839 22278;
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi